

Do Prahy přijíždí Vladimír Bukovskij

Vladimír Bukovskij, významný sovětský disident, přijede ve dnech 5. až 7. března do Prahy. Ve středu 6. března s ním proběhne veřejná diskuse v Knihovně Václava Havla. Jeho paměti nedávno vydaly nakladatelství Volvox Globator a Ústav pro studium totalitních režimů.

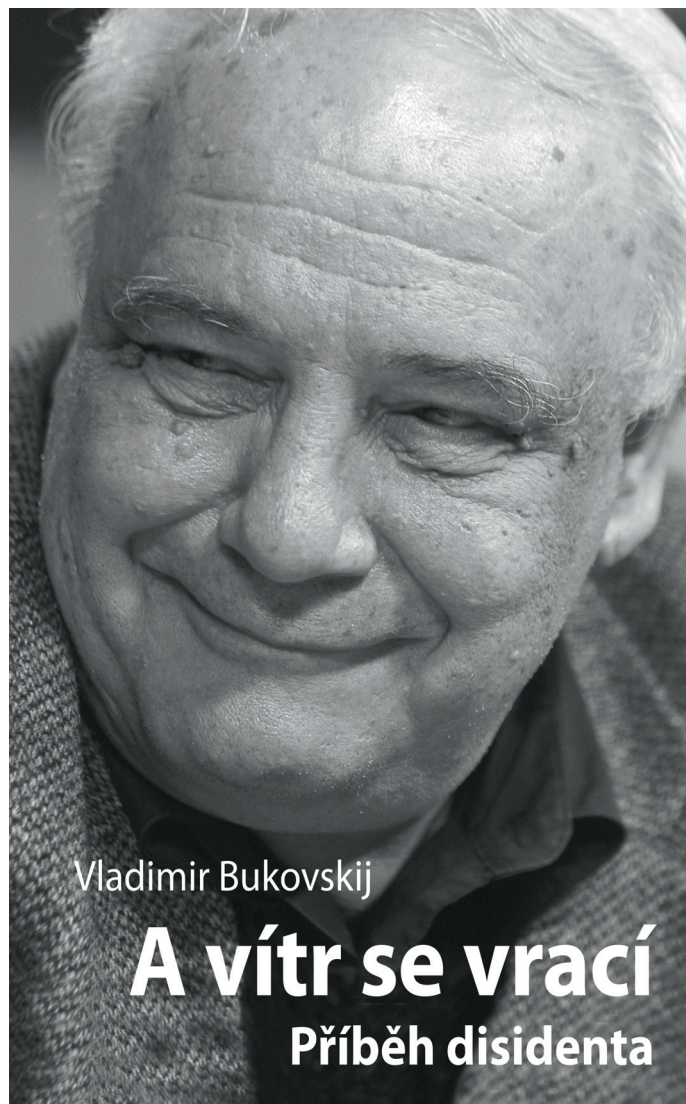
Vladimír Bukovskij představuje velmi specifický typ sovětského disidenta. Byl autodidaktem, protože již na střední škole se účastnil (pravda, naivní) tajné politické činnosti a díky svému racionálnímu myšlení si uvědomoval, že režim ho stejně nenechá studovat a jeho osudem bude boj proti němu a nikoli akademická dráha. Nikdy neměl žádné iluze o komunismu či jeho reformovatelnosti. Dalším jeho zajímavým povahovým rysem je názorová pevnost, místy hraničící se zařatostí. Je to ale náročnost především vůči sobě, otázku jestli opravdu dokázal udělat vše, co mohl, si Bukovskij klade v knize velmi často.

V roce 1959 byl Vladimír Bukovskij vyloučen ze školy za publikaci „nepovoleného“ časopisu. V letech 1963 až 1966 měl potíže s policií, protože v Moskvě organizoval nejprve veřejné čtení poezie a později demonstrace na podporu souzených disidentů. Několikrát byl – aniž byla vznesena jakákoli obvinění – „hospitalizován“ v různých psychiatrických léčebnách. V letech 1967 až 1970 byl vězněn za podporu jiných disidentů. V roce 1971 propašoval na západ 150 stránek dokumentace o zneužívání psychiatrických léčen proti odpůrcům režimu. Za to byl následujícího roku odsouzen do vězení a následně do vyhnanství. V roce 1976 byl „vyměněn“ za chilského komunistu Luise Corvalána. Deportován byl do Švýcarska, ale usadil se ve Velké Británii. V roce 1983 pomáhal založit Mezinárodní odpor, koordinační centrum pro odpůrce komunismu. V roce 2007 se pokoušel zaregistrovat jako kandidát na ruského prezidenta v okamžiku, kdy opoziční politici jeden po druhém odmítali kandidovat s tím, že to nemá smysl. Podle očekávání zaregistrován nebyl, ale rozhodně bylo jeho vystoupení zajímavé a v kontextu současného demokratického hnutí v Rusku nesmírně důležité. Aktivní je také ve své druhé vlasti, Velké Británii, kde je jedním z ideologů protibruselské UK Independence Party.

Ve své knize *A vítr se vrací*, která poprvé vyšla ve Velké Británii v roce 1978 pod názvem *To Build A Castle*, se vrací ke vzpomínkám na dětství, život v poválečné Moskvě (dost se lišící od oficiální verze), zapojení do disentu, samizdatu, zatčení, psychiatrická vyšetření a „léčení“, procesy a věznění. Kniha

poutavým způsobem přibližuje realitu sovětského disentu. Pronikavě se věnuje zneužívání psychiatrie a především diagnózy „pomalé schizofrenie“, která se v Sovětském svazu rozšířila v polovině šedesátých let a v sedmdesátých letech dosáhla vrcholu. Není to nějaký suchý popis, zejména v části týkající se pobytu ve vězení, každý přímo cítí, co ve vězení zažívá člověk s výjimečně podnikavým duchem, který jinak konat nemohl.

Vladimír Bukovskij strávil v lágrech a léčebnách celkem dvanáct let.

Ukázka z knihy:

Podivný, strašlivý a nelidský je utopický sen o všeobecné a absolutní rovnosti. Jakmile se usídlí lidem v hlavě, začínají téct potoky krve a začínají růst hory mrtvých těl. Hrbatí se nechávají násilím napřimovat a příliš dlouzí zkracovat. Pamatuji si, že na psychiatrické expertize se používal test na zjišťování idiotismu. Lékaři zadávali pacientovi

otázku: „Představte si havárii vlaku. Je všeobecně známo, že při havárii je nejpoškozenější poslední vagon. Co musíme udělat, aby se nepoškodil?“ Čeká se, že idiot navrhne, aby se poslední vagon odpojil. Zdá se to jako veselá historka, ale popřemýšlejte, zda jsou ideje a praxe socialismu moudřejší.

Ve společnosti, říkají socialisté, existují bohatí a chudí. Bohatí bohatnou a chudí chudnou. Co s tím? Odpojit poslední vagon – zničit ty nejbohatší, zabavit jejich bohatství a rozdat ho chudým. A už se vagony odpojují jeden po druhém. Ale potom zjistíme, že stále zbývá nějaký poslední vagon, že pořád je někdo bohatší a někdo chudší, protože společnost je jako magnet: i kdyby se rozřezala na sebemenší kousky, vždycky si uchová dva póly. Ale copak by něco takového mohlo zastavit skutečného socialistu? Hlavní je přece realizovat sen, proto se teď zničí nejbohatší vrstva společnosti a všichni se radují – každý má o trošku víc! Ale ten malý zisk rychle zmizí a zase bije do očí nerovnost, zase jsou tu bohatí a chudí, je třeba odpojit další vagon a potom ještě jeden... A nebere to konce, protože absolutní rovnost je nedosažitelná. Netrvá to dlouho a rolník, který má dva koně a krávu, se najednou ocitá v posledním vagonu. A už ho obec rozkulačuje ve jménu světlých idejí budoucnosti. Koho ještě překvapuje, že tam, kde vzniká touha po rovnosti a bratrství, se vzápětí objevuje gilotina? Vždyť je to tak prosté a tak lákavé – vzít a rozdělit! Všechny srovnat, jedním šmahem a jediným krokem vyřešit všechny problémy. Je tak mámvivé zbavit se jednou provždy bídy, zločinnosti, hoře a muk. Stačí jen chtít, stačí napravit ty, kteří překáží všeobecnému štěstí. A potom nastane ráj na zemi, úplná spravedlnost a pokoj lidem dobré

vůle! Je těžké nepoddat se tomu snu, nepokusit se o ten mohutný a překrásný skok, hlavně pro osoby upřímné a energické. A ty potom také jako první začínají stínat hlavy:

Popela, potupy – neboj se.

Pekla a mučení – neboj se.

Měj se však na pozoru před osobou,

co říká: znám cestu pravou,

co říká: kráčejte za mnou, věřte mi!

A slibuje ráj na Zemi.

A také kladou jako první hlavu na špalek a kráčejí do vězení. Tenhle systém je příliš výhodný pro darebáky a demagogy, kteří nakonec budou rozhodovat o tom, co je dobro a co zlo.

Musíme se naučit dodržovat práva i toho nejne-nápadnějšího nebo i nejprotivnějšího člověka; měl by mít možnost žít tak, jak chce. Musíme už jednou konečně odmítnout tu všeobecnou víru v převýchovu k obrazu svému. Musíme pochopit, že bez násilí je možné vytvořit rovnost v možnostech, a nikoliv rovnost ve výsledcích. Pouze na hřbitově získávají lidé absolutní rovnost, takže pokud chcete ze své země vytvořit gigantický hřbitov, dejte se k socialistům. Ale člověk už je takový – cizí zkušenost a vysvětlování ho nepřesvědčí, musí si všechno vyzkoušet sám, vždyť s hrůzou pozorujeme události v Kambodži nebo ve Vietnamu, smutně posloucháme žvásty o eurokomunismu a socialismu s lidskou tváří. Je mi divné, že nikdo nemluví o fašismu s lidskou tváří – proč asi?

Diskuse s Vladimírem Bukovským proběhne ve středu 6. března v Knihovně Václava Havla (Řetězová 7, Praha 1) od 19.00.